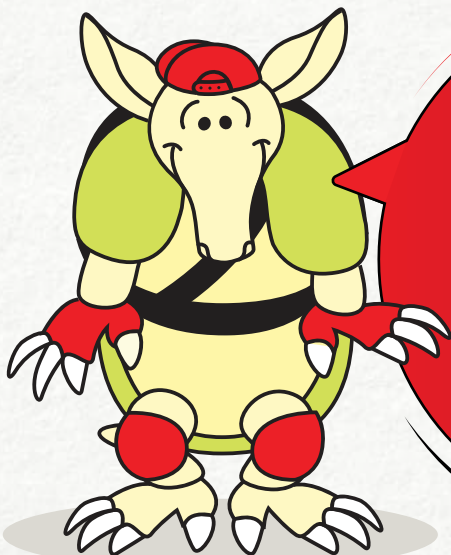
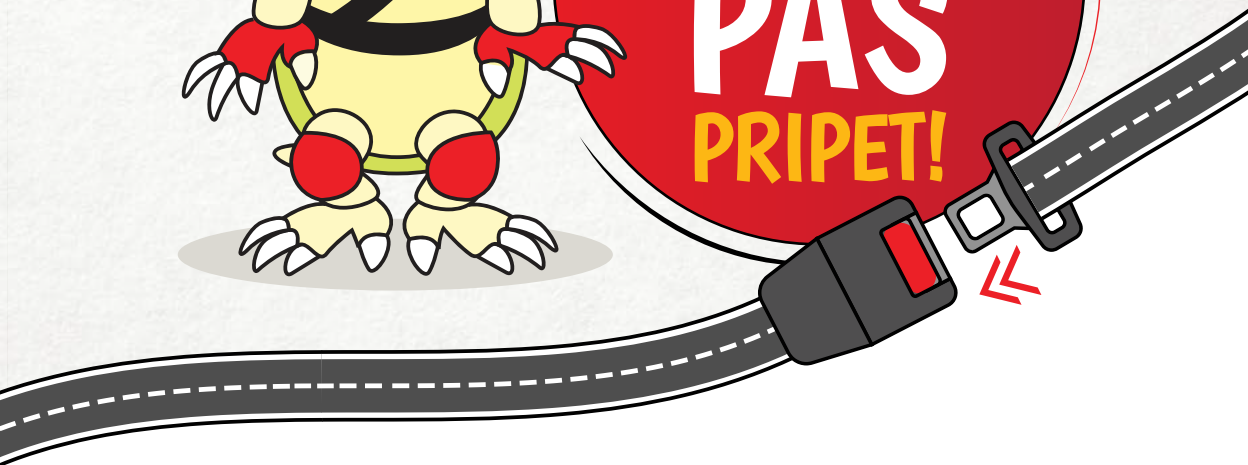

RED JE
VEDNO
PAS
PRIPET!

Za večjo varnost otrok med vožnjo

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA

Red je vedno pas pripet! **Za večjo varnost otrok pri vožnji**

Spremenjena in dopolnjena izdaja iz let 2016 in 2020.

Založila in izdala:

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa,
Sektor za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Vsebine so prispevali:

dr. Irena Janžekovič Žmauc, dr. Mateja Markl, Bojan Oblak, dr. Vlasta Zabukovec, mag. Bojan Žlender

Recenzent:

Jure Smolič

Fotografije:

Diana Anelic, Aleš Fevžer, Blaž Poženel,
Peg Perego, malizakladi.si, Freepik
Plakat in ilustracije so iz knjižice Geschalt DVR,
Bonn. Pasavec – Agencija Roorda, Amsterdam.

Oblikovanje:

Špela Bečaj

Tisk:

ARS Proma, d. o. o.

Naklada:

10 000 kosov

Ljubljana, december 2023

PASAVČKU NA POT

Projekt Pasavček je najbolj razširjen in zelo uspešen projekt na področju prometne vzgoje v Sloveniji. Poznajo ga že številne generacije otrok in njihovih staršev, saj pod okriljem Javne agencije RS za varnost prometa uspešno poteka že več kot 18 let. Glavni cilj projekta je varnost otrok med vožnjo in v prometu. V projektu se otroci na dejaven, poučen in tudi zabaven način učijo o varni vožnji, pravilni uporabi otroških varnostnih sedežev, pravilnem pripenjanju in prometnih pravilih. Skozi projektno delo, ki ga vodijo strokovne delavke in delavci v šolah in vrtcih, dobijo otroci nova znanja, se učijo o pomenu varnosti ter dobijo spretnosti za varno obnašanje v prometu. Skozi igriv lik Pasavčka, ki otroke nagovarja in spremlja, sporočamo jasno pričakovanje: red je vedno pas pripet!

Na leto v projektu sodeluje približno 20 000 otrok, njihovi učitelji in vzgojitelji, posredno pa sporočila dosežejo tudi starše. Otroci so najboljši ambasadorji sporočil projekta, saj na pripetost z varnostnim pasom v avtomobilu tudi oni opozorijo odrasle. Javna agencija RS za varnost prometa spodbuja dejavnosti v sklopu projekta, kot so spremljanje pripetosti otrok na vseh vožnjah, demonstriranje pravilne uporabe otroških sedežev z demo sedežem, zagotavljanjem preventivnih gradiv. Določene prijavljene skupine v projektu obišče tudi poučna interaktivna lutkovna predstava Pasavček v prometu.

Otroci so med vožnjo varni le, če so ustrezno pripeti z varnostnim pasom ali pripeti v otroškem varnostnem sedežu, primernem otrokovi velikosti ali telesni teži.

Večina predšolskih in mlajših otrok je v prometnih nesrečah udeležena v vlogi potnikov v vozilih, posebej v osebnih avtomobilih, ko niso ustrezno zavarovani v otroških sedežih. Čeprav je otroški sedež danes že pravilo, mnogi starši še vedno podcenjujejo tveganje in se ne zavedajo dovolj, kakšne posledice lahko utrpi otrok, če med vožnjo ni pripet, tudi pri nižjih hitrostih, kratkih razdaljah in vsakodnevnih vožnjah.

V več kot desetletju izvajanja projekta Pasavček smo skupaj dosegli ogromen napredek, saj se je povprečna pripetost otrok med vožnjo povečala za 40 odstotkov. Zdajšnja stopnja pripetosti je več kot 94 odstotkov pripetih otrok.

Samo z dosledno uporabo varnostnih pasov in otroških sedežev v vozilu na vseh vožnjah oblikujemo navado in zavest, da je treba nenehno skrbeti za lastno varnost in varnost drugih v prometu.

Pri tem je zgled voznika in potnikov v avtomobilu, pripetih z varnostnim pasom na vseh sedežih v vozilu, sestavni del vzgojnih prizadevanj. Otrok ne razume, zakaj mora biti pripet, če so ob njem ljudje, ki jih ima rad, a niso pripeti. Projekt Pasavček temelji na pozitivnih sporočilih, spodbujanju in ustreznem zgledu.

V knjižici vam predstavljamo, kako izbrati sedež, ki bo primeren otrokovi velikosti ali telesni teži, kako ga namestimo v avto in kako pripeti otroka. Želimo, da bi vam bile informacije v pomoč. In ne pozabite, kaj je red: **red je vedno pas pripet!**

ŽIVLJENJE JE V VAŠIH ROKAH

Varnostni pas dokazano pomembno prispeva k zaščiti voznikov in potnikov v vozilih. Ocenjuje se, da bi v Evropski uniji ob dosledni uporabi varnostnega pasu lahko ohranili 900 življenj na leto. Dosledna uporaba varnostnega pasu zmanjša tveganje za smrtno žrtev kar za polovico, skoraj toliko zmanjša tudi tveganje za hude poškodbe, za skoraj četrtnino pa tveganje za lažje poškodbe. Ustrezno uporabljeni otroški varnostni sedeži zmanjšajo tveganje smrti ali hujše poškodbe otrok med vožnjo za od 55 do 60 odstotkov.

Od prvih varnostnih ukrepov v osebnih avtomobilih, ki so jih začeli razvijati v zgodnjih petdesetih letih prejšnjega stoletja, je varnostni pas še vedno eden pomembnejših izumov.

Vsi potniki in voznik v avtomobilu morajo biti pripeti, tudi na najkrajših vožnjah.

Od patentiranega klasičnega tritočkovnega varnostnega pasu (l. 1955) in prvotnega serijsko vgrajenega v avtomobilu (l. 1959 v Evropi) do danes je varnostni pas doživel spremembe in izboljšave. Že dolgo uporabljamo samodejni varnostni pas, ki zagotavlja, da se trakovi pasu kar najbolje prilagajajo telesu in s tem zmanjšujejo verjetnost poškodb. Sodobna vozila imajo vgrajene samozatezne pasove, ki se ob trku še dodatno zategnejo in poskrbijo, da je nihanje telesa kar najmanjše. Z omejevalniki zatezne sile se pas, če je zatezna sila prevelika in bi zaradi tega lahko prišlo do poškodb, delno sprosti.

Večina avtomobilov ima vgrajene tudi varnostne mehe (airbag) in ustrezne vzglavnike. Kljub opozorilnim sistemom in sodobni tehniki še vedno velja, da moramo varnostni pas pripeti in preveriti, ali so ustrezno zaščiteni

tudi drugi potniki v vozilu. Še zlasti preverimo ustrezno pripetost otrok.

Med vožnjo v motornem vozilu morajo biti otroci, manjši od 140 cm ali lažji od 36 kg, zavarovani z zadrževalnim sistemom in nameščeni v otroških varnostnih sedežih.

Otroški varnostni sedeži:

- morajo biti v avtomobilu pritrjeni čvrsto in natančno po navodilih proizvajalca,
- v njih morajo biti otroci pripeti, pas pa ustrezno zategnjen, da otrokovo telo ob morebitnem trku ne zaniha preveč.

Glede na višino ali težo otroka je treba najprej izbrati ustrezen in kakovosten sedež. Vsi sedeži niso kompatibilni z vsemi avtomobili, zato pred nakupom preverimo, katere sedeže priporoča proizvajalec avtomobila. Pred izbiro sedeža se splača preveriti, kako so posamezni sedeži ocenjeni na testih (npr. EURO NCAP, ADAC, potrošniške organizacije). Po navadi so na testih ocenjeni kakovostnejši in dražji sedeži, zato bodite previdni pri nakupu sedežev, ki jih ni moč najti v nobenem testu.

Pri uporabi otroških sedežev si je treba prizadevati, da je sedež čim boljši. V primerjavi s ceno avtomobila in stroški za njegovo uporabo je otroški sedež bistveno cenejši. Otrok je naše največje bogastvo, zato naj bo ustrezno pripet v varnem otroškem sedežu.

RAZLIKE MED OVS

Otroški varnostni sedeži (OVS) morajo ustrezati različnim predpisom in standardom. Od leta 2013 velja standard ECE R129 (i-Size). V uporabi so tudi še OVS, ki ustrezajo standardu ECE R44/04.

Pri novem standardu ECE R129 so otroški varnostni sedeži:

- razvrščeni glede na velikost otroka (v cm),
- otroci so obrnjeni v obratni smeri vožnje vsaj do 15. meseca starosti,
- imajo pritrditev isofix,
- testirani so tudi za bočne trke.

Starejši standard ECE R44/04 je otroške varnostne sedeže:

- razporedil v skupine glede na telesno težo otroka (v kg),

skupine sedežev so:

SKUPINA 0+

(do 13 kg teže otroka oz. do 10 mesecev starosti)

SKUPINA I

(od 9 do 18 kg teže otroka oz. od starosti 8 mesecev do približno 4. leta)

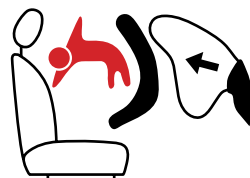
SKUPINA II + III

(od 15 do 36 kg teže otroka oz. starost 3 do 12 let)

- otroci lahko gledajo v smeri vožnje že od 9 kg,
- lahko se uporabljajo z varnostnim pasom ali pritrditvijo isofix.

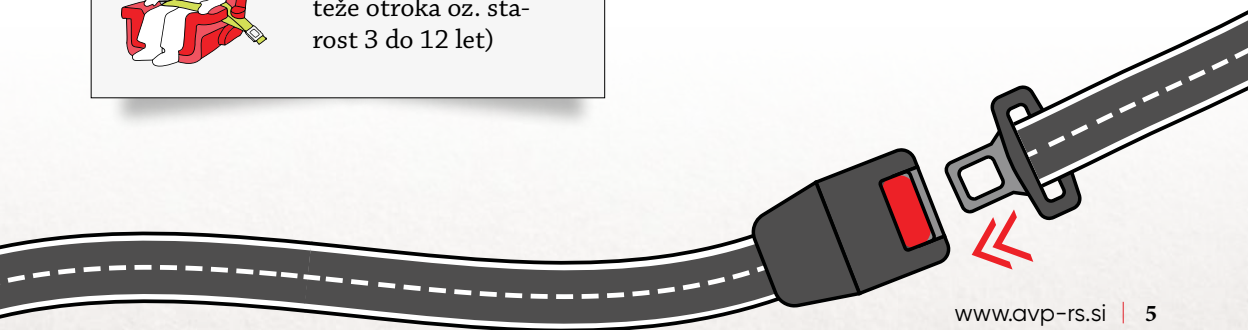
ISOFIX je poimenovanje načina pritrditve več sistemov za zadrževanje otrok v vozilu, ki ima dve togi pritrdišči v vozilu, dva ustrezna toga pritrdilna elementa na sistemu za zadrževanje otrok ter napravo za omejitev nihanja naklona sistema za zadrževanje otrok.

Kaj je razlika med standardom ECE R44/04 in ECE R129? R129 je novejši standard, ki zadostuje strožjim testom in zagotavlja boljšo zaščito za otroško glavo in vrat v primerjavi z ECE R44/04.

Nikoli ne uporabljajte nazaj obrnjenega sistema za zadrževanje otrok na sedežu, ki je zaščiten z aktivno zračno blazino pred njim.

Pri trku vozila, ki vozi s hitrostjo 50 km/h, se naletna teža otroka poveča za več kot 25-krat.

KAKO VOZIMO DOJENČKE

Izberemo ustrezen otroški varnostni sedež, ki je primeren otrokovi višini (npr. i-Size 40–87 cm) ali teži (npr. 0 do 13 kg). Kot dojenček zraste, sedež zamenjamo. Sedež postavimo v avto, tako da je dojenček s hrbtom obrnjen v smeri vožnje. Tako bo ob morebitnem trku s celim telesom pritisnil ob naslon sedeža. Več kot 60 odstotkov vseh avtomobilskih trkov je namreč čelnih, pri katerih deluje sila pojemka v smer vožnje. Če bi bil otrok obrnjen v smer vožnje, bi zaradi nesorazmerno velike teže glave prišlo do hudih poškodb vratnih vretenc. Otroci naj bodo v obratni smeri vožnje obrnjeni vsaj do starosti 15 mesecev (OVS po ECE R129) oz. čim dlje, kot je mogoče. Strokovnjaki priporočajo tak način vožnje otroka celo do četrtega leta starosti.

Podstavek ali baza za avtosedež.

Novejši sedeži imajo možnost pritrditve s sistemom isofix, kar proces pripenjanja dojenčka zelo poenostavi, saj ob tem ni treba še vleči varnostnega pasu (diagonalni del). Vedno preverite, kako mora biti prek otroškega sedeža nameščen varnostni pas.

Sedeži za dojenčke morajo biti nameščeni v nasprotni smeri vožnje.

Otroški varnostni sedež moramo pritrditi v avto s sistemom isofix ali običajnim varnostnim pasom, v skladu z navodili proizvajalca. Pred nakupom vprašajte za nasvet prodajalca in preverite, ali so pasovi v vašem avtomobilu dovolj dolgi za pritrditev izbranega sedeža. Dojenček mora biti v sedežu pripet z varnostnim pasom otroškega sedeža, tako da se pasovi tesno prilegajo otrokovemu telesu. Velika prednost sedežev za dojenčke je v tem, da lahko otroka pripnemo v sedež že v stanovanju in ga s sedežem prenesemo v avto. Tako lahko v miru in počasi namestimo vse trakove varnostnega pasu, da je otrok pravilno pripet.

Dojenček v otroškem sedežu je v avtu najbolj varen na zadnji klopi avtomobila. Sedež naj bo pritrjen s sistemom isofix ali s tritočkovnim varnostnim pasom. Otroški varnostni sedež lahko v nekaterih avtomobilih namestite tudi na sovoznikov sedež, če otroka vozite (sami), a le, če v avto ni vgrajen varnostni meh (airbag) ali če ga lahko s posebnim ključem začasno izključite.

Vožnja novorojenčka naj traja največ do 30 minut, dojenčka pa do 60 minut.

Oznaka za varnostni zračni meh (airbag) v avtomobilu vas opozarja, da otroka ni dovoljeno prevažati na prednjem sedežu, če ta ni izključen. **Pri morebitnem sproženju varnostnega meha bi ta silovito udaril v otrokov sedež v višini glave, kar lahko povzroči hude poškodbe otroka.**

Izkllopljen varnostni meh na sprednjem sovoznikovem sedežu.

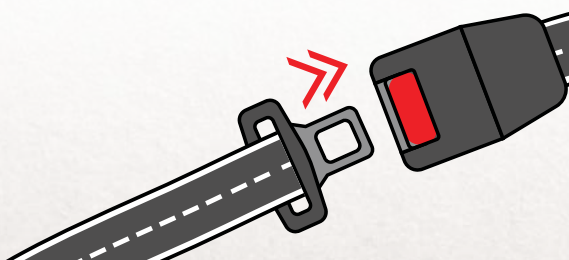
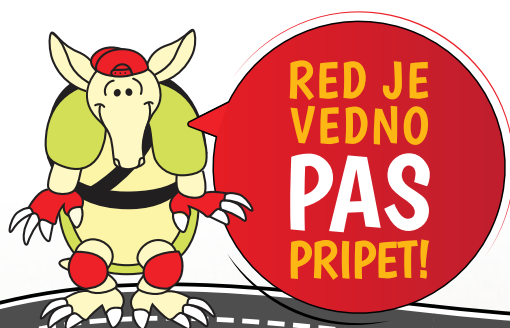
Stranski varnostni mehi ter zavese spredaj in zadaj se ne izklopijo, saj otroka in ostale potnike v primeru trka ščitijo pred poškodbami.

Če na sprednjem sovoznikovem sedežu vozite starejšega otroka (seveda v ustreznem avtosedežu, ki je že obrnjen v smeri vožnje), potem varnostnega meha ni treba izključiti. Morate pa sovoznikov avtosedež prestaviti v povsem končni položaj (potisniti čisto nazaj).

Dojenček je lahko v sedežu le do dovoljene višine ali teže oz. dokler glava ne doseže vrha školjke sedeža.

Če so otrokova ramena višje, kot sta odprtini za zgornja trakova varnostnega pasu, je to znak, da je otrok sedež prerasel in da ga moramo zamenjati oz. kupiti takega, ki ustreza otrokovi starosti, teži ali višini.

Za dojenčke, ki imajo težave z dihanjem oz. različne dejavnike, se o morebitni uporabi košar za prevoz dojenčka posvetujte z zdravnikom. Košare za novorojenčke z dihalnimi težavami se težje trdno pritrdijo v avtomobil in sile, ki delujejo v primeru trka, so preveč prečno na otrokovo telo. Glede na preizkuse trčenj so se izkazale za slabšo zaščito kot avtosedeži. Vsekakor priporočamo, da otroke v ustreznih otroških varnostnih sedežih prevažate na zadnji klopi avtomobila.

OVS NAJ USTREZA OTROKOVI VIŠINI OZ. TEŽI

Otroški varnostni sedež mora biti v avtomobilu nameščen ustrezno, v skladu z navodili proizvajalca. Trakovi varnostnega pasu morajo biti poravnani in dobro zategnjeni oz. sedež mora biti pravilno v pritrdiščih isofix, da se sedež ne premika in da z nihanjem otroku med vožnjo ne povzroča neprijetnih občutkov. Če otroški varnostni sedež ni dobro pritrjen, se lahko ob trku pomakne iz svojega osnovnega položaja. To pa zelo poslabša zaščito otroka (npr. med zadnjim in prednjim sedežem je samo 60 cm prostora za preživetje otroka, ki je pripet v sedežu).

Poleg tega, da je sedež v avtomobilu pravilno in dobro pritrjen, moramo poskrbeti, da je otrok tudi v sedežu pripet pravilno. Trakovi varnostnega pasu morajo biti poravnani in zategnjeni. Le tako ob morebitnem trku otrok ne bo zdrsnil s sedeža ali dobil dodatnih poškodb zaradi varnostnih pasov. Bolj ko

je ohlapen varnostni pas, daljša je pot, ko otrokovo telo ob trku poleti naprej, in večja je sila, s katero ga zadrži pas. Pomembno je tudi, da sta odprtini za zgornja trakova varnostnega pasu višje, kot so otrokova ramena.

Priporočamo sedeže, ki čim bolj ustrezajo otrokovi višini oz. teži, (ne univerzalnih), in ki imajo na testih dobre ocene z vidika varnosti. Pri pritrditvi sedeža v vozilo je treba dosledno upoštevati navodila proizvajalca sedežev.

Pred nakupom se posvetujte s prodajalcem (in serviserjem) svojega avtomobila, kakšen sedež vam priporočajo in kako ga lahko dobro pritrdite.

Spremljajte otrokovo rast in poskrbite, da bo otrok, manjši od 140 cm ali lažji od 36 kg, v ustreznem sedežu.

Telesna višina otroka ¹	Telesna teža otroka	Sedež skupine ²
/	do 13 kg	Skupina 0+
40–75 cm, 40–85 cm, 40–105 cm, 45–105 cm, 61–105 cm	/	/
/	od 9 do 18 kg	Skupina I
/	od 15 do 25 kg	Skupina II
100–150 cm	/	/
/	od 22 do 36 kg	Skupina III

¹ glede na sisteme zadrževanja otrok v skladu z ECE R129 (sedeži so lahko različnih velikosti glede na cm otroka)

² glede na sisteme zadrževanja otrok v skladu z ECE R44/04

Za večje otroke uporabljamo posebne sedeže, primerne njihovi velikosti ali telesni teži. Priporočamo, da imajo tudi naslon za hrbet, ki otroku zagotavlja večje udobje med vožnjo, boljši bočni oprijem telesa, vzglavnik za oporo glavi in boljši potek varnostnega pasu prek ramen. Zadnji naslon naj bo premakljiv, da se lahko spreminja po višini in da ima tudi vodila za varnostni pas. V takšnih jahačih lahko otrok med vožnjo tudi zaspi in bo še vedno varno pripet.

Jahačev brez naslonov za hrbet in glavo ne priporočamo!

Sedež, ki nima sistema pritrditve isofix, moramo pripeti z varnostnim pasom, tudi ko otroka ni v sedežu. V nasprotnem primeru bi lahko v primeru trka poletel po avtu in poškodoval druge potnike.

ISOFIX

Sistem pritrditve sedeža isofix v avtu imajo vsi sedeži po standardu R129 in nekateri sedeži skupin 0+ in I. Novejši modeli avtomobilov so opremljeni s pritrditvenimi točkami za varno pritrditev otroškega varnostnega sedeža isofix oz. i-Size. Gre za standardiziran sistem pritrditve, ki omogoča, da se otroški sedež hitro, zelo trdno in predvsem brez napak namesti v avto.

Otroški varnostni sedež (isofix, seatfix) ima posebna vodila, v karoseriji avtomobila pa so posebne zaponke, v katere se potisne sedež. Dobri sedeži imajo tudi dodatno oporo v dno avtomobila (v prostoru, ki je sicer namenjen za noge potnika na zadnjem sedežu), da se morebitna nihanja sedeža kar najbolj ublažijo. Sedeži isofix omogočajo izjemno hitro in pravilno namestitvev. Sedež isofix namestimo v nekaj sekundah in ni nevarnosti, da v avtu ne bi bil pravilno pritrjen. Nekateri imajo tudi indikatorje, ki ponazarjajo pravilno pritrjenost.

Prednost sedežev isofix je zmanjševanje sil, ki ob morebitnem trku delujejo na otroka. Pred nakupom sedeža se je treba natančno pozanimati, katere sedeže je mogoče dobro pritrditi v posamezen model avtomobila, saj so nekateri sedeži še dodatno prilagojeni za določene modele avtomobila. Pri večjih sedežih se pritrdilne točke isofix uporabljajo le za trdnejšo namestitvev sedeža, kar je predvsem pomembno v primeru stranskega trka, oz. ko otroka ni v sedežu. V njih mora biti otrok za svojo varnost obvezno pripet s 3-točkovnim varnostnim pasom v avtomobilu.

Nekateri avtomobili imajo že v avtomobil vgrajene sedeže, ki jih preprosto izvlečemo iz navadnega avtomobilskega sedeža, otrok pa uporablja navadni tritočkovni varnostni pas. Vsekakor je to zelo dobra občasna možnost za večje otroke, če trenutno nimamo pri roki avtosedža po standardu R129.

**Modularna
baza**

NEKAJ NAPOTKOV ZA VOŽNJO OTROK

Ko v avtomobilu vozite otroke, morate biti pri vožnji še posebej pozorni. Prizadevajte si voziti čim bolj tekoče, brez naglih zaviranj ali pospeševanj. Tako se bo otrok bolje počutil in bo vožnjo lažje prenašal. Varnostni sedež namestite tako, da bo otrok sedel ali ležal kar najbolj udobno.

Otrokom naj bo vožnja prijetna.

Poskrbite, da bodo vrata ob otrokovem sedehu zaprta, tako da jih ni možno odpreti z notranje strani. Večina avtomobilov ima vgrajeno tovrstno zaporo. Pri dolgih potovanjih se večkrat ustavite za počitek. Že pred odhodom na pot predvidite dovolj postankov, da bodo otroci vožnjo lažje prenesli. Med postankom morate otroku omogočiti, da odide iz avtomobila. Še posebej pri vožnji v vročih dneh morate imeti vedno na voljo tekočino za pitje. Če bo otrok med vožnjo vseskozi gledal le skozi okno, se bo hitro začel dolgočasiti. Zato je priporočljivo, da ga zaposlite, tako da mu čas hitreje mine.

Če je le možno, poskrbite, da otrok na zadnjih sedežih ne bo sam. Igra v dvoje je bolj zanimiva in čas hitreje mine, prav tako pa lahko sopotnik zadaj preprosto pobere igrače, ki otroku padejo s sedeža. Ni nujno, da se otrok igra z igračami. Med vožnjo si lahko izmislite tudi nove igre, povezane z vožnjo: npr. igra registrskih števil avtomobilov, ko z otrokom tekmuje, kdo bo prej naštel več avtomobilov s sodimi ali lihimi številkami. Če je vašemu otroku rado slabo, ga poskušajte zaposliti z igrami, ki usmerijo njegovo pozornost na zunanost avtomobila: štetje znakov, avtomobilov, opazovanje pokrajine in podobno.

Avtomobil vedno ustavite tako, da otrok iz avtomobila izstopi na površino za pešce, ne na cesto.

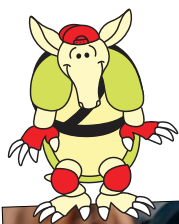
Ko otrok zraste do višine 140 cm, mu ni treba več uporabljati varnostnega sedeža, temveč lahko sedi na navadnem sedežu in uporablja tritočkovni varnostni pas v avtomobilu. Seveda tudi pri tem velja, da mora zgornji del pasu potekati prek otrokovega ramena, da morajo biti pasovi poravnani in tesno ob telesu, predvsem pa, da si je treba pas pripeti pred vsako vožnjo.

KAJ O PRIPENJANJU OTROK DOLOČA ZAKON

Zakon o pravilih cestnega prometa (*Uradni list RS, št. 156/21 – UPB in 161/21 – popr.*) v 88. členu določa: Med vožnjo v motornem vozilu z vgrajenim zadrževalnim sistemom mora biti otrok, manjši od 140 cm ali lažji od 36 kg, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren fizičnim lastnostim otroka. V motornem vozilu, ki ni opremljen z zadrževalnim sistemom, ni dovoljeno prevažati otrok, mlajših od treh let, otroci, sta-

rejši od treh let in manjši od 140 cm, pa se smejo prevažati le na sedežih, ki niso prednji sedeži. Otrok ni dovoljeno prevažati v nazaj obrnjenem zadrževalnem sistemu v sedežu za potnike, zaščitenem s prednjo zračno blazino, razen če je zračna blazina izključena mehanično. V 17. točki je določeno, da se z globo 120 evrov kaznuje voznik, ki ravna v nasprotju z določbami tega člena.

Pasavček je moj prijatelj,
z njim je v avtu vedno varno,
vozit se je res zabavno,
če vsi vemo kaj je red:
Red je vedno pas pripet!

Očku rečem al pa mami,
da me s pasom varno spravi,
vsi naj vemo, kaj je red:
Red je vedno pas pripet!

ALI SE MORAJO PRIPENJATI Z VARNOSTNIM PASOM TUDI NOSEČNICE

Tudi bodoče mamice naj med nosečnostjo uporabljajo varnostni pas, saj ne bo v ničemer škodil še nerojenemu otroku. Pomembno je, da si pas pravilno namestijo, tako da spodnji del pasu poteka pod trebuhom, gornji pa prek ramena. Ob morebitni nesreči pas ne bo poškodoval nerojenega otroka, pač pa bo zadržal telo nosečnice, da ne bo udarilo ob volanski obroč ali armaturno ploščo. Tak udarec je veliko bolj nevaren kot pritisk, ki ga povzroči pas na telo nosečnice ob morebitni nesreči.

Tudi nosečnica mora biti pripeta s pasom.

NAPOTKI ZA NAKUP SEDEŽA

Pri nakupu novega sedeža se odločite za sedež, pri katerem vam bodo prodajalci znali dobro svetovati, kako ga namestite v avto – še bolje je, če vam to tudi pokažejo – in v katerem se bo otrok dobro počutil. Pred izbiro sedeža svetujemo, da preverite, kako so z vidika varnosti posamezni sedeži ocenjeni na testih.

VOZILO: preverite, ali so to izdelki, ki jih proizvajalec vozila priporoča, oz. ali so pri sedežu omejitve, da jih v določena vozila ni mogoče dobro pritrčiti. Že pri nakupu sedeža morate upoštevati, v kakšen avtomobil ga boste namestili. Če boste sedež večkrat prestavljali, na primer v drug avtomobil,

bodite še posebej pozorni, da bosta pritrjevanje in snemanje čim bolj preprosti. Upoštevajte, da vsi sedeži niso prilagojeni za pritrnitev na sredino zadnje klopi, kjer je sicer najbolj primerno mesto za pritrnitev sedeža. Če proizvajalec sedeža zahteva pritrnitev s tritočkovnim varnostnim pasom, lahko sedež namestimo na sredino zadnje klopi le, če imamo v avtomobilu vgrajen tak pas. Sedežno mesto i-Size pomeni sedežno mesto, če ga je opredelil proizvajalec vozila, ki je zasnovano tako, da lahko sprejme otroške sedeže z oznako i-Size. Ta vam zagotavlja večjo kompatibilnost in to, da bo avtosedež, ki ustreza ECE R129, ustrezen za vaš avto.

USTREZNOST SEDEŽA: sedež mora ustrezati standardu (ECE R129, nekaj časa pa bo v uporabi tudi še ECE 44/04) in mora imeti oranžno nalepko, na kateri so navedeni podatki o izpolnjevanju pogojev.

NAMESTITEV V AVTO: preverimo, ali se da sedež dobro namestiti v avto, ali ga je mogoče preprosto namestiti, ali so navodila za namestitev in uporabo jasna in razumljiva, ali lahko sedež prestavimo tudi v drugo vozilo, če otroka vozi kdo drug. Oznaka i-Size ponazarja, da je dovoljena uporaba sedeža v vseh vozilih s sidrišči isofix in oznako i-Size. Če prestavljate sedež iz enega avtomobila v drugega, morate vedno preveriti, ali je sedež dovolj temeljito pritrjen. Le po navodilih izdelovalca pritrjen sedež zagotavlja popolno varnost!

VARNOST OTROKA: preverimo, ali je pripenjanje otroka v sedež preprosto ter omogoča hitro in zanesljivo zaščito.

UPORABNOST IN UDOBJE: otrok mora varnostni sedež sprejeti za svojega, zato mu izberite takšnega, v katerem se bo dobro počutil. Pri nakupu upoštevajte tudi, da mora imeti sedež prevleko iz prijetnega materiala, na primer tkanine iz naravnih snovi. Prevleka mora biti pralna in zato enostavno snemljiva s sedeža, da jo lahko preprosto snamemo in operemo. Po možnosti izberite sedež svetlejših barv. Sedež temnih barv je namreč poleti bolj vroč. Pazite tudi na to, da otrokovo telo ne pride v stik s kovinskimi ali plastičnimi deli, ki so poleti lahko hitro zelo vroči. Otrok se mora v sedežu počutiti dovolj svobodnega. Pazite tudi na to, da ima otrok v sedežu dovolj prostora za gibanje nog. Otroci v avtomobilu pogosto tudi zaspijo, za krajši ali daljši čas. Zato mora imeti sedež dovolj bočne opore, da je otrok varen tudi med spanjem in da takrat čim manj opleta s telesom in glavo.

Nalepka ima naslednje elemente:

ECE 44/04 ali ECE 129
oznaka pomeni zagotovilo, da sedež ustreza navedenemu standardu

Universal
pojasnjuje, da je sedež namenjen uporabi v vseh modelih avtomobilov

9-36 kg ali 105 cm
sedež je primeren za otroke navedene telesne teže oziroma višine

E1
oznaka je dokaz, da je bil sedež preizkušen, številka ob črki E pa je oznaka države, katera je izdala ECE homologacijo (1 je oznaka Nemčije, 2 je Francija, 3 je Italija, 4 je Nizozemska,...)

Nr. 0060854, Nr. 0250B4
serijska št. sedeža

04301171

številka testa, posebej pomembni sta prvi dve številki 04, ki označujeta, da sedež ustreza standardu ECE 44/04 in drugi dve, ki sta številki inštituta, kjer je bil sedež testiran (30 je številka zelo kvalitetnega Nemškega inštituta), zadnje štiri številke so številke testa modela avtosedeža

KAKO SE TESTIRAJO OTROŠKI VARNOSTNI SEDEŽI

Vsi avtosedeži, ki so v prodaji na evropskem trgu, morajo ustrezati mednarodnemu standardu ECE R129 ali ECE R44/04. Standard zagotavlja, da so posamezni deli sedeža (školjka, ogrodje, pasovi, prevleke) izdelani iz ustreznih materialov, da je sedež uspešno prestal teste varnosti in se da ustrezno namestiti v osebni avto s sistemom isofix ali tritočkovnim samodejnim varnostnim pasom.

Standard ECE R44/04

V skladu s starejšim standardom ECE R44/04 mora biti otroški varnostni avtosedež preizkušen, kako zaščiti otroka pri čelnem trku s hitrostjo 50 km/h. Standard v primerjavi s še starejšimi (ECE R44/03) zahteva tudi preizkuse sedežev s pritrditvijo isofix, zastruje dinamične obremenitve, ki jih mora sedež prenesti, ter zahteva večji nadzor pri proizvajalcih otroških avtosedežev.

ECE R129 ali i-Size

Novejši predpis – homologacija ECE R129 – (v veljavi od leta 2014) ima dve bistveni spremembi, in sicer avtosedeži morajo opraviti tudi bočne preizkuse in niso več razdeljeni v skupine po teži otroka, temveč po višini otroka. V otroških sedežih morajo biti otroci vsaj do 15. meseca obrnjeni v nasprotno smer vožnje. Avtosedeži s standardom R129 se lahko pritrdijo v avto le s sistemom isofix (i-Size). Vsi avtosedeži, ki so v avto pritrjeni s sistemom isofix in imajo oporno nogo za čvrstejšo pritrditev (druga možnost je pritrditveni trak z angleško oznako top-tether), so lahko pritrjeni v avtomobile na mesta, ki so ustrezno označena z oznako i-Size. To pomeni, da izdelovalec avtomobila zagotavlja, da ima na tistem mestu oporna noga otroškega sedeža varno in dovolj trdno oporo (dno avta je tam dovolj trdno).

Kaj različni predpisi (standardi) pomenijo za uporabnike

Za vse, ki že imate avtosedeže s homologacijsko oznako ECE-R44/04, se tako ni spremenilo še nič in se tudi še ne bo kmalu, saj bo zdajšnja homologacija veljala še vrsto let. Standardi za testiranje otroških varnostnih sedežev zagotavljajo, da so sedeži homologirani in ustrezajo določenim kriterijem za evropsko tržišče (gre za zahtevnost testa, ki mu mora otroški sedež ustrezati). **Z novejšim standardom R129:**

- so otroški sedeži obvezno testirani tudi za stranske trke,
- vsi ustrezajo pritrditvi isofix, kar je označeno s splošno oznako i-Size,
- skupine sedežev so razvrščene glede na velikost otroka (po višini v cm),
- omogočajo vožnjo otroka do 15. meseca v nasprotni smeri vožnje.

Če imate otroški sedež, ki ustreza standardu ECE R 44/04, ga ni treba zamenjati za sedež ECE R129. Po 1. 9. 2024 bodo v prodaji le sedeži ECE R129. Ti so varnejši in sistem isofix zmanjša tveganje za nepravilno namestitvev. Nov standard (ECE R129) bo v prihodnje delno prispeval k večji varnosti otrok, predvsem pa je poleg kakovosti avtosedeža pomembna tudi njegova ustrezna in dosledna uporaba. Za varnost otrok med vožnjo je tako ključnega pomena, da je otroški avtosedež ustrezno in trdno nameščen v avtomobilu, skladno z navodili proizvajalca, otrok pa tesno pripet z varnostnimi pasovi, in to prav na vsaki vožnji.

Otroški sedež mora imeti oznako, da je testiran – homologiran.

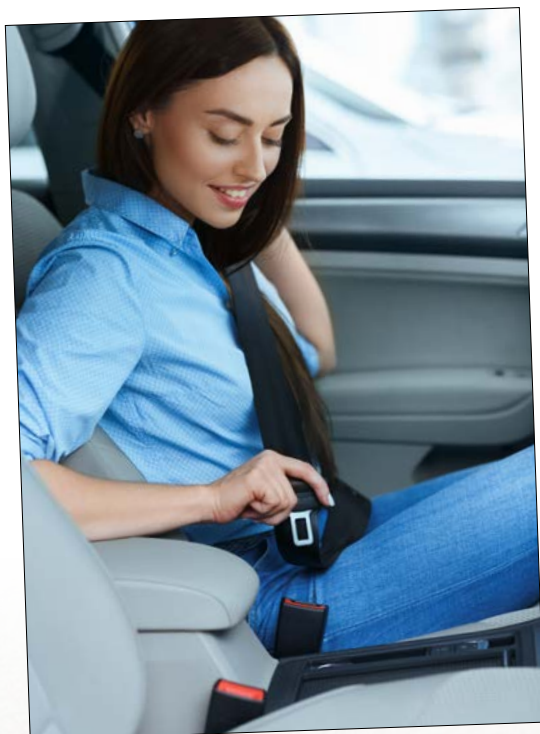
Nasvet: Odsvetujemo uporabo sedežev, ki so bili narejeni v skladu s starejšimi standardi (ECE 44/01, 44/02 ali 44/03), saj stari sedeži ne zagotavljajo enake stopnje varnosti. Poleg tega pa z leti materiali, iz katerih so sedeži narejeni, izgublja svojo elastičnost in trdnost, kar lahko vpliva na varnost.

Potrošniške in avtomobilistične organizacije opravljajo dodatne teste otroških varnostnih sedežev. Pri teh testih presojajo sedeže tudi na podlagi dodatnih meril, ki sodijo na področje prijazne uporabe (kakovost in materiali), ter tudi takšnih, ki zagotavljajo višje zahteve glede varnosti v bolj zahtevnih razmerah (testi pri višjih hitrostih, pod drugačnimi koti itd.). Pri izbiri sedeža je zato dobro preveriti, kako se je sedež izkazal tudi na teh testih in po posameznih merilih (predvsem z vidika varnosti).

PRIPNITE SE

Preden zažene motor, se pripnite z varnostnim pasom. Preverite, ali so trakovi pasu poravnani, in rahlo potegnite pas v smeri proti zgornjemu pritrdilnemu mestu. Tako boste zagotovili, da se bo pas kar najbolje prilegal telesu. Le tako boste zagotovili njegovo pravilno delovanje. Varnostni pas je nujen pogoj za ustrezno zaščito z varnostnim mehom. Neprijet voznik ali potnik lahko v primeru, če se varnostni meh sproži, dobi zelo hude in neprijetne poškodbe obraza. V osebnem avtomobilu morajo biti pripeti tudi vsi potniki (na prednjem in zadnjih sedežih). Nepripeti potniki na zadnjih sedežih ogrožajo poleg sebe tudi voznika in potnika na prednjem sedežu. Preverite tudi, ali imate pravilno nameščen sedež in vzglavnik. Med vožnjo je voznik, ki ima naslon sedeža nastavljen preveč položno, preveč odmaknjen od naslona in vzglavnika, zato ima bistveno slabšo oporo pa tudi zaščito. Vzglavnik naj bo nastavljen tako, da je zgornji rob vzglavnika poravnan z vrhom glave.

MOJ OTROK SE NOČE VOZITI V OTROŠKEM VARNOSTNEM SEDEŽU

Veliko staršev se srečuje s to težavo. Večinoma se pojavlja pri otrocih, ki kot dojenčki med vožnjo niso bili nameščeni v otroškem sedežu, ali pri otrocih, kjer starši niso dosledno vztrajali pri zahtevi, da je otrok v sedežu.

Za pripravljenost otrok, da se bodo vozili pravilno pripeti in nameščeni v otroškem sedežu, je pomembno najprej to, da so starši in drugi, s katerimi se otrok v avtomobilu vozi, prepričani o nujnosti uporabe sedeža in varnostnih pasov za otrokovo varnost. Tako otroci, ki se že od rojstva vedno vozijo pripeti v ustreznem otroškem sedežu, sploh ne čutijo potrebe, da bi se tej zahtevi upirali.

Prav tako je pomembno, da smo pri tem dosledni ter da je otrok res pripet med vsako vožnjo z avtomobilom. Sicer se nam lahko zgodi, da se otrok začne pogajati, kdaj bi bil pripet in kdaj ne. Pomembno je tudi, da se o tem dogovorimo tudi z vsemi ostalimi odraslimi, s katerimi se otrok vozi v avtomobilu (npr. babice in dedki, sosedi itd.). Nekaj problemov se lahko pojavi tudi s starostjo otroka, češ »zdaj sem pa že toliko velik, da ne potrebujem več stolčka«. Tej najstarejši skupini, dokler otrok ne doseže višine 140 cm (okrog 10. leta), so namenjeni

jahači z naslonjalom za telo in glavo, otrok pa je pripet z običajnim varnostnim pasom. Tudi tu moramo starši neomajno vztrajati, da je pripetost nujen pogoj za varno vožnjo.

Včasih se starši srečujejo s težavo, da otrok odkrije, kako se odgne varnostni pas, in nato navdušeno pritiska na ključavnico in odpenja pas. Odsvetujemo uporabo plastičnih pokrovčkov (ali zaponk), ki so nameščeni čez ključavnico avtomobilskega varnostnega pasu in naj bi preprečili, da bi se otrok sam odpel. Takšen pokrovček ni primeren, ker morajo biti ključavnice varnostnih pasov lahko dostopne v primeru hitrega odpenjanja ob prometi nesreči. Otroka naučimo, da se med vožnjo ne sme odpenjati. Predvsem pa moramo biti s svojim ravnanjem zgled in se vedno pripnemo z varnostnim pasom, ko sedemo v avto, ne glede na dolžino vožnje ali sedež, na katerem sedimo.

Tako otrok med vožnjo ni varen

NAPAKE PRI UPORABI SEDEŽEV

SEDEŽ NI PRAVILNO PRITRJEN

- sedež ni pravilno pripet z avtomobilskim varnostnim pasom
- sedež je slabo pritrjen in ne daje stabilne opore – voznja v takem sedežu je za otoka neprijetna
- avtosedež mora biti pritrjen v avto v skladu z navodili proizvajalca sedeža in avtomobila
- sedež za dojenčka je obrnjen narobe – otrok gleda v smer vožnje, postavljen je na prednji sedež v avtomobilu, varnostni meh pa ni izključen

SEDEŽ NI PRIMEREN ZA OTROKOVO VIŠINO, TEŽO IN STAROST

- pri sedežu za dojenčke je otrokova glava višje od roba sedeža
- otrok je premajhen za sedež, trakovi ali varnostni pas potekajo precej višje, kot so otrokova ramena
- otrok je sedež prerasel, otrokova ramena so višje, kot je vrh vpenjanja naramničnih pasov
- otrok, težji od 18 kg, mora biti obvezno v sedežu skupine II + III in pripet z avtomobilskim varnostnim pasom; otroka, višjega od 100 cm, premestimo v avtosedež za otroke od 100 do 150 cm ter pripenemo s pasovi vozila

OTROK V SEDEŽU NI PRAVILNO PRIPET

- trakovi varnostnega pasu so zaviti in premalo zategnjeni
- varnostni pas ne poteka pravilno, npr. pri jahaču pod rogljema
- otrok sploh ni pripet v sedežu

Neprimerno, saj pas ne poteka čez ramo.

Preohlapien pas, naslon za glavo ni dvignjen.

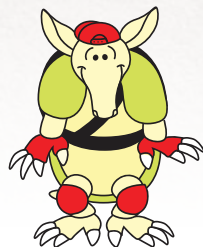
Neprimerno, saj je otrok nepripet in voznik telefonira

SO OTROCI V AVTU RES VARNI?

Pravilen odgovor je: »Lahko bi bili!«

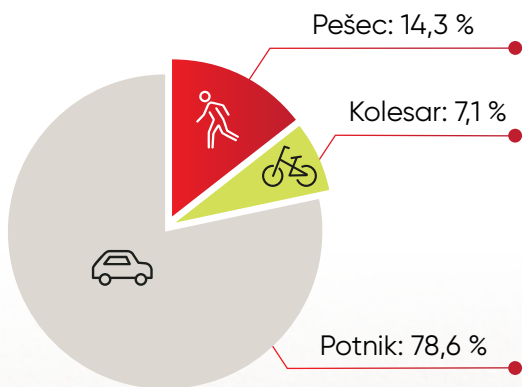
Prvotno evropski projekt Pasavček (pozneje nacionalni projekt) nam je namreč omogočil načrtno spremljanje ustrezne zaščite otrok v osebnih avtomobilih. Vsako leto je bilo organizirano opazovanje in merjenje pripetosti z varnostnim pasom in uporabe otroških varnostnih sedežev. Meritve pred izvajanjem projekta Pasavček v letu 2005 so pokazale, da je bilo v povprečju med vožnjo pripetih 54 odst. otrok, poznejši podatki pa kažejo, da se je povprečna pripetost otrok povečala na 94 odst. (l. 2018) pripetih otrok med vožnjo. Da je osveščanje še vedno potrebno, kaže leto 2022, ko je bil delež pripetih mlajših otrok zadaj le 88,6-odstoten. Žal so še vedno nepripeti otroci predvsem na krajših razdaljah ter pri nižjih hitrostih (znotraj naselij), kjer starši še vedno podcenjujejo sile pri trku in težo posledic.

Dolgoletni statistični podatki kažejo, **da so otroci najbolj ogroženi prav kot potniki v avtomobilih, ko bi jih morali starši in drugi odrasli dosledno zavarovati v otroških varnostnih sedežih.** Da ne znamo, se nam mudi ali nočemo zaščititi otroka v avtu, ko je naš sopotnik in je odvisen le od našega zgleda in ravnanja, enostavno ni moč razumeti. Že pri trku vozila, ki vozi s hitrostjo 50 km/h, se naša naletna teža poveča za več kot 30-krat. Mamica, ki ni pripeta z varnostnim pasom (in tehta 50 kg), stisne otroka ob armaturo z naletno težo okoli ene tone in pol. Tolikšne sile si sploh ne znamo predstavljati. Ker se nas večina boji padca v globino, pa si lahko predstavljamo, da je sila ob trku s hitrostjo 50 km/h v zid enaka padcu s strehe večje družinske hiše. Zato si vedno pripnimo varnostni pas in pripnimo v sedež tudi otroka. Za otroka sedež ni oklep, ki bi ga omejeval, ampak mu omogoča boljši pogled iz vozila, saj je dovolj visok, da vidi skozi okno. Pomeni mu varno zavetje in tako mu ga tudi predstavimo.

Otroci, ki so ustrezno pripeti z varnostnim pasom v ustreznem otroškem varnostnem sedežu, so bistveno bolj varni ob morebitnih nesrečah pa tudi ob ostrih zaviranjih, saj jih sedež še dodatno zaščiti. Z dosledno uporabo varnostnih sedežev bi bilo v prometnih nesrečah manj mrtvih in hudo poškodovanih otrok.

Dober zgled in ustrezne navade, ki se oblikujejo v otroških letih, ostanejo tudi v mladostniških letih odraščanja in v odraslosti. Vseh teh podatkov nismo pripravili zato, da bi vas strašili. Želimo vam le predlagati, da storite nekaj zase in svoje otroke. Predlagati, da lahko to storite že danes, ker bo jutri morda že prepozno. Žal se nesreče ne dogajajo le drugim, udeleženi smo lahko tudi mi, čeprav smo še tako previdni. In neodgovorno in lahkomišno je, da ne storimo tega, kar je tako preprosto in dosegljivo. Pripnite si pas in ustrezno zaščitite svojega otroka.

Prometna varnost otrok pri nas; smrtne žrtve med otroki, 2013–2022, 0–7 let.

UPORABA IN NAKUP STARIH SEDEŽEV

Stari sedeži: da ali ne

Tako kot se je v zadnjih letih bistveno izboljšala varnost vozil, so tudi novejši sedeži izdelani v skladu s strožjimi varnostnimi zahtevami. Starih sedežev, ki ne ustrezajo novejšim standardom, ne priporočamo (sedeži so brez oznak ali z oznakami ECE 44/01, ECE 44/02, ECE 44/03). Poleg tega ne priporočamo uporabe sedeža, v katerem je bil otrok ob trku, čeprav na njem ni vidnih posledic. Lahko je

prišlo do nevidnih poškodb pasov, zapenk in ključavnice, poškodb školjke sedeža ali nosilne konstrukcije, kar lahko ob morebitnem močnejšem trku pomeni, da sedež ne bo opravil svoje vloge. Pred nakupom starega sedeža se zato posvetujte s strokovnjakom.

Odsvetujemo nakup in uporabo sedežev, starejših od osem let. Ogrodje večine sedežev je iz umetnih materialov, ki s staranjem izgubljajo prožnost in trdnost, in ob morebitnem trku se energija, ki bi jo moral zadržati sedež, prenese na otroke, zato so sile, ki delujejo nanj, večje. To pa lahko povzroči hujše posledice.

Najem sedeža

Najem sedeža na splošno **odsvetujemo**, razen morda za najmlajše (lupinica), ki se uporablja relativno kratek čas. Pri najemu ali izposoji sedeža moramo vedno preveriti ali sedež ustreza homologacijskim standardom (ECE), preverimo pa tudi starost sedeža ter morebitne poškodbe sedeža (če je bil sedež z otrokom udeležen v hujši prometni nesreči, ni več dovolj varen).

PRVA VOŽNJA, VARNA VOŽNJA

V okviru **projekta Prva vožnja, varna vožnja** je bilo usposobljenega nekaj medicinskega osebja v porodnišnicah, zato lahko svetujejo staršem o varni vožnji otrok in uporabi otroških varnostnih sedežev. V okviru šol za starše imajo ponekod predavanja, na katerih starše seznani s pravilno uporabo in namestitvijo otroških varnostnih sedežev za različne velikosti otrok in starostne skupine. **Kakovostna predavanja imajo**

teoretični in praktični prikaz uporabe otroških varnostnih sedežev, zakaj in na kakšen način jih uporabljamo, vsebine so podprte tudi z video prikazi in vsebinami o nepravilni uporabi. Dobrodošlo je, da lahko slušatelji ob koncu predavanja tudi sami preizkusijo namestitev otroških varnostnih sedežev na demo sedežu, predavatelj pa so jim na voljo za morebitna dodatna vprašanja

PROJEKT PASAVČEK DO ZDAJ

Osnovni namen projekta je spodbujanje pravilne uporabe otroških varnostnih sedežev in varne vožnje otrok. Projekt se izvaja po slovenskih vrtcih in osnovnih šolah od leta 2005, vsako leto sodeluje več oddelkov in skupin. Na začetku je sodelovalo od 600 do 700 oddelkov in skupin, zdaj že približno 1500 skupin. Na letni ravni tako v projektu sodeluje več kot 20000 otrok. Samo v zadnjih petih letih je v projektu sodelovalo več kot 6000 skupin in še več učiteljev in vzgojiteljev ter **več kot 111600 otrok**. Tako lahko rečemo, da je bilo posredno samo v zadnjih petih letih v projekt vključenih več kot 20000 staršev. Izvedenih je bilo veliko preventivnih dogodkov po občinah, šolah in vrtcih, nekaj tudi prek spleta (predvsem v času izobraževanja na domu).

Ciljna skupina projekta so otroci med 4. in 12. letom starosti, ki prek igre, različnih pestrih dejavnosti in pozitivnega pristopa pridobivajo ustrezna znanja in odnos do dosledne uporabe otroških sedežev in varnostnih pasov. Posredno so vključeni tudi starši in stari starši, ki se z dejavnim sodelovanjem prav tako informirajo in osveščajo glede varnosti otrok med vožnjo. Starši so s svojim ravnanjem otrokom zgled, zato je nujno, da so tudi oni vedno pripeti z varnostni pasom.

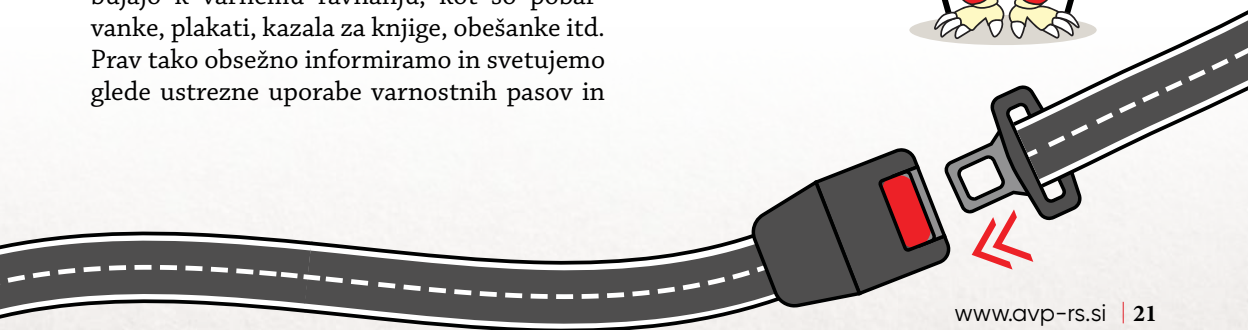
Pasavček pravi: Red je vedno pas pripet!

V okviru projekta sodelujočim zagotavljam različna preventivna gradiva, ki otroke spodbujajo k varnemu ravnanju, kot so pobarvanke, plakati, kazala za knjige, obešanke itd. Prav tako obsežno informiramo in svetujemo glede ustrezne uporabe varnostnih pasov in

OVS prek e-pošte **pasavcek@avp-rs.si** ter spletnih strani:

- www.pasavcek.si (prijava v projekt)
- www.avp-rs.si
- <https://portalspv.avp-rs.si>

Po Sloveniji izvajamo tudi preventivne dogodke Pasavček, lutkovno predstavo Pasavček v prometu in praktične prikaze z demo sedeži. Vsi otroci so ob zaključku projekta nagrajeni s priznanjem pasavček in praktično nagradico. V okviru projekta se izvajajo tudi evalvacija in spremljanje učinkov ter objektivno opazovanje pripetosti med vožnjo. Podatki kažejo, da se je pripetost otrok v povprečju v desetih letih izjemno povečala, in sicer s 54 odstotki v letu 2005 na več kot 94 odstotkov (l. 2018). Da je osveščanje na to temo še vedno potrebno, kaže leto 2022, ko je bil delež pripetih mlajših otrok zadaj le 88,6 odstotka. Treba pa je poudariti, da je pripetost otrok na krajših razdaljah, tj. na ulicah v naselju, še vedno prenizka.

PREVERITE ALI STE OTROKA PRAVILNO NAMESTILI V OTROŠKI SEDEŽ

Otroški sedež **ustreza otrokovi velikosti ali teži** (glede na homologacijo).

Otroški sedež je **dobro pritrjen** na sedežu avtomobila, tako da se ne premika.

Trakovi varnostnega pasu avtomobila **so poravnani in pravilno napeljeni** oz. so pri isofixu sponke **trdno zataknjene**.

Varnostni pas poteka otroku **čez ramo** in ne ob vratu.

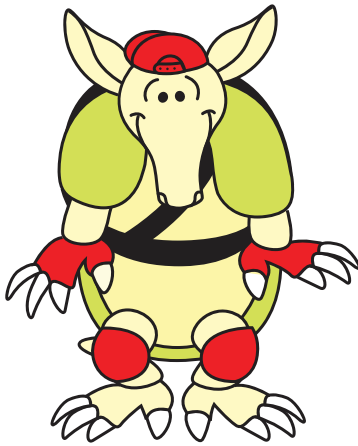
Trakovi varnostnih pasov v otroškem sedežu **so poravnani in trdno zategnjeni** (manj kot dva prsta prostora).

Pri večjih otrocih na sedežih, npr. od 100 do 150 cm (jahaču): varnostni pas gre otroku **čez boke in je speljan pod stranskimi vodili** (roglji).

Otrokove igrače ali debelejša oblačila **niso pod trakovi varnostnega pasu**.

Viri in literatura:

1. Pravilnik št. 129 Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UN/ECE) – Enotne določbe za homologacijo izboljšanih sistemov za zadrževanje otrok v motornih vozilih. Dostopno na [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014X0329\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014X0329(02)).
2. Spletna stran AVP: <https://www.avp-rs.si/>.
3. Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 156/21 – uradno prečiščeno besedilo in 161/21 – popr.).

RED JE
VEDNO
PAS
PRIPET!

